

Operasjon Vendepunkt

Strømmestiftelsen ønsker Operasjon Vendepunkt velkommen og vil med dette gi våre innspill til prosessen. Vi er enige med utviklingsministeren i at det er viktig å ha en gjennomgang av norsk bistand i lys av den globale situasjonen, både med økt konfliktnivå, større humanitære behov og reduserte bevilgninger fra viktige donorland. Det vil helt klart være behov for justeringer, men samtidig er vi opptatt av å ivareta det som fungerer.

Vi oppfordrer til en kunnskapsbasert tilnærming i arbeidet med å utforme ny norsk utviklingspolitikk som også kan forankres bredt i Stortinget. Mens det selvfølgelig er i norsk egeninteresse å sikre stabilitet og utvikling i fattige land, mener Strømmestiftelsen at Norges innsats bør tuftes på et tydelig verdigrunnlag der internasjonal solidaritet, likestilling og menneskerettighetene står sentralt.

I Norge har det over lang tid vært stor folkelig oppslutning rundt bistand og viktigheten av internasjonal solidaritet. Norske sivilsamfunnsorganisasjoner spiller en særskilt rolle i denne sammenheng. De bidrar ikke bare til gjennomføring av bistandstiltak og resultater i felt, men også til å bygge kunnskap, engasjement, solidaritet og legitimitet for norsk bistand i befolkningen. Den brede folkelige oppslutningen om norsk bistand er ikke en selvfølge, men er over tid bygget opp gjennom sterke organisasjoner med lokal forankring i Norge og langsiktige partnerskap internasjonalt.

For Strømmestiftelsen er det fem punkter vi særlig ønsker å fremheve:

1. Norsk bistand bør i fremtiden ha en enda tydeligere **fattigdomsorientering, med fokus på Afrika sør for Sahara. Humanitære kriser, slik som krigen i Ukraina bør ikke gå på bekostning av støtten til de fattigste landene slik den har gjort de siste årene.**

Som Norads siste Tall som Teller rapport peker på, så var Ukraina det største mottakerlandet for norsk bistand i 2025, mens bistand til de fattigste landene i Afrika sør for Sahara falt, noe som også tydelig reflekteres i de internasjonale trendene. Samtidig har antallet fattige i Afrika sør for Sahara økt og to tredeler av de som lever i ekstrem fattigdom bor nå i denne regionen.

For å sikre en tydelig fattigdomsorientering, så anbefaler vi at utenriksdepartementet og ministeren igjen vurderer forslaget fra Sendingutvalget om å to-dele innretningen av

bistandsbudsjettet med en del for humanitær innsats og direkte fattigdomsreduksjon med vekt på inkluderende sosial og økonomisk utvikling, og én del for globale goder som klima, miljø og sikkerhet.

Skal Norge ha en tydelig fattigdomsorientering er det viktig at vi våger å satse i sårbare og konfliktrammede land, noe som innebærer både høyere kostander og større risiko. Her er det viktig å balansere krav om resultater og kostnadseffektivitet med behov.

2. Skal vi lykkes med å ha en tydelig fattigdomsorientering, så er langsiktig utvikling helt sentralt. Samtidig ser vi at stadig flere fattige er konsentrert i sårbare land som er utsatt for krise og konflikt.

Når FN melder at langvarige konflikter har blitt normen, er det tydelig at langsiktig bistand må i mye større grad kombineres og koordineres med kortsiktig humanitær støtte og konfliktløsning for å skape endring og utvikling på sikt.

To-tredeler av alle flyktninger i verden befinner seg i lav og mellominntektsland, har vært på flukt i årevis og lever ofte under fattigdomsgrensen ifølge FNs høykommissær for flyktninger. Det blir dermed viktig å ta et **nexus-perspektiv**, samtidig som man jobber langsiktig for å bygge motstandskraft nedenfra – både for å håndtere nåværende kriser og være forberedt på den neste.

I sårbare og kriserammede kontekster er lokale sivilsamfunnsaktører ofte blant de som har mest tillit, best tilgang og legitimitet i lokalsamfunn når formelle systemer er under press. De bidrar til deltakelse, ansvarliggjøring, beskyttelse og lokal respons før, under og etter kriser. Støtte til slike aktører er derfor avgjørende for å sikre rask respons.

3. Lokalisering må være et sentralt prinsipp i fremtidens norske utviklingspolitikk. Genuin lokalisering betyr likeverdige partnerskap som innebærer deltagelse, medbestemmelse og samskaping fra start.

I en bred spørreundersøkelse som Strømmestiftelsen nylig utførte blant ungdom i våre partnerland, var det en tydelig tilbakemelding om at reell medvirkning er nødvendig for at innsatsen skal respondere på ungdoms og lokalsamfunns egen behov. Dette krever at man våger å flytte både makt og finansielle midler bort fra hovedkontorer og landkontorer, og ut til partnere og lokalsamfunn.

Skal man lykkes med dette, må det bygges tillit og kapasitets over tid. Langvarige og likeverdige partnerskap må ligge til grunn, samtidig som det innebærer en viss risikovilje både fra givere og samarbeidspartnere.

4. Strømmestiftelsen støtter utviklingsministerens ønske om større konsentrasjon og færre avtaler. Samtidig er det viktig å sikre innrettingen slik at lokale grasrotorganisasjoner fremdeles kan spille en aktiv rolle i norsk bistand – både for å sikre rask respons for humanitær støtte og lokal tilpasning av langsiktig innsats.

Norske sivilsamsfunnsorganisasjoner står godt rustet til å legge til rette for dette med lang erfaring fra partnerarbeid. Derfor anbefaler vi at norsk sivilsamsfunnsstøtte fremover prioriterer både norske organisasjoner og aktører i Sør.

Vi er svært skeptiske på å inkludere internasjonale organisasjoner i en slik støtte ettersom slike aktører lett kan utkonkurrere norske aktører med sine omfattende systemer og ressurser. Det er langt fra sikkert at disse organisasjonene er best på å sikre lokalt ledet utvikling og være broer mellom folks engasjement i Norge og behovene i sør.

5. Vi ønsker også velkommen fokuset på måling av effekt og resultater av norsk innsats som har vært fremhevet i Vendepunkt. Hver enkelt organisasjon er ansvarlig for å måle resultatene av sine prosjekter, men det er lite fokus og dokumentasjon på den helhetlige effekten av norsk innsats.

Her ønsker vi å utfordre Norad og utenriksdepartementet på å sette tydelig prioritering og utfordre organisasjonene til å samarbeide på landnivå for å samkjøre innsatsen (både kortsiktig- og langsiktig) og sikre større effekt av resultatene.

Det innebære samtidig at forvaltningsapparatet blir rigget slik at det kan ta ansvar for å evaluere effekten av norsk bistand på overordnet nivå, både på land og tematikk. Tar vi lokalisering på alvor, er det dessuten viktig hvordan resultatene er oppnådd. Det krever reell medvirkning fra prosjektdesign til gjennomføring, som også vil bidra til å sikre bærekraft og langvarige resultater.

Selvfølgelig skal norsk bistand innrettes slik at det skal være konkurranse om midlene. Skal lokalisering stå sentralt, så oppfordrer vi Utenriksdepartementet og Norad til å stille tydelige krav, også på dette feltet.